

Гүзлик бийдайди қыс айларындағы аномал суўықтан сақлап қалыў ушын ислениўи тийис болған илэжлар.

2007-2015 жылларда Өзбекистан аўыл хожалығы илимий-өндирислик орайы Қарақалпақстан Республикасы бөлими тәрәпинен қыс мәўсиминиң суўық күнлери өткенинен соң алынған монолитлер анализи нәтийжеси бойынша **сентябрь айында** 4-5 см тереңликте егилген ғәллениң набыт болыўы тәбийий турде **5-7 %** қурайды, яғный турақлы даўам еткен $-18-20^{\circ}\text{C}$ суўыққа шыдамлы екенлиги гузетилди. Бирақ **октябрь хәм ноябрь айларында, яғный кеш** егилген ғәллениң суўылық дәрежесине сәйкес **50-60 %ке** шекем набыт болатуғунлығы анықланды. Бийдайлар өз ўақтында *(августтың 3 он күнлигинен сентябрь айының ақырына шекем)* егилып, толық түплеп пашалаған дәўирде қыслаўға кетсе олардың суўыққа шыдамлылығы жоқары болады, тамырдың пашалаў буўынында қантлық затлар толық топлаған болып суўыққа қарсы турыўын тәмийинлейди.

Кеш егилген атызлардағы бийдайды қыс айларындағы аномал суўықтан сақлап қалыў ушын атыз басларына шириген жергиликли төгин шығарыў, оларды бийдай атызларына бир тегис етип себиў, маллардың нәллерди басқылап зая етиўинен қорғаў усаған жумыслар избе-из алып барылыўы керек. Хәр бир гектарға 10 тоннадан шириген жергиликли төгин *(ширимеген таза қый себиў усыныс етилмейди)* жәмлеп атызларға бир тегис етип себилсе бийдай нәллерин қысқы «курғақ» суўықтан сақлаў менен бирге топырақтың азықлық затлар менен толысыўына ерисемиз. Себеби хәр гектарға 10 тоннадан жергиликли төгин бергенимизде 1 м² майданға 1 кгнан төгин туўра келеди деген сөз. Бул дегенимиз, қый бир тегис қаплап бийдай тамырларының суўықтан зыянланыўының алдын алады, соның менен бирге бул қосымша азық болып есапланылады. Шириген қыйдың қурамында 0,5 % муғдарында азот болатуғынан есапқа алсақ 10 тонна қый берилген атызлар 45-50 кг сап ҳалдағы азот пенен тәмийинленеди деген сөз.

Бул ис-илэжлерди суўық турақлы түрде туспестен алдын ала ислениўин усыныс етемиз.

Қарақалпақстан Республикасы Агрохызметлер орайы хәм алымлар группасы